

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Bekir PAKDEMİRLİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.14.01.2021

Süleyman GİRĞİN

Muğla Milletvekili

IPARD Programı Fonu kapsamında faydalanıcılara uygun harcamalar karşılığında sağlanacak olan mali desteğin kaynağı, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti eş finansmanından oluşmaktadır. Bu destek "Kamu Katkısı" olarak adlandırılmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı kaynaklarında; Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programı'nda (IPARD) yer alacak tedbirleri ve sektörleri belirlemek ve IPARD Planı hazırlıklarına temel oluşturmak amacıyla Politika Çerçevesi Belgesi Taslağı ile sektör analizleri çalışmaları gerçekleştirilmiş olduğu ifade edilmektedir. Bu çalışmaların değerlendirilmesi, görüş bildirilmesi, Tarım ve Orman Bakanlığı ile diğer Bakanlıklar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması amacıyla bir Yönlendirme Komitesi'nin kurulmuş olduğu, bu komite vasıtası ile ilgili kurumların görüşlerin alındığı, STK'larla görüş alışverişinde bulunulduğu, alan gezileri yapıldığı ve söz konusu belgeleri tartışmak amacıyla, ilgili paydaşlarla birer günlük çalıştaylar düzenlenmiş olduğu belirtilmektedir. Yapılan istişareler sonucunda, programda yer alması düşünülen öncelikli sektörler, iller, yatırımlar, finansal destek miktarları ve yararlanma şartları gibi konuların tartışıldığı, sektör analizleri yapıldığı, dışarıdan bağımsız uzmanlarca kapsamlı raporlar hazırlandığı belirtilmektedir. İllerin seçiminde öncelikle tüm illerin IPARD Programına dâhil olması imkânı üzerinde çalışılmış olduğu belirtilse de ancak il seçiminde kısıtlamaya gidilmesinin birinci nedeni olarak, Avrupa Komisyonu'nun, tarım ve kırsal kalkınma alanında, ülkemize ayırdığı hibe miktarının çok az olması gerekçe gösterilmektedir.

Hibe Programı'ndan yararlanacak sınırlı sayıda ilin seçimi hususunda; TBMM Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu tarafından yapılan açıklamada Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Hibe Programı'ndan (IPARD) yararlanacak illerin üç kritere göre belirlendiği belirtilmiştir: ilin Gayrisafi Yurtiçi Hasıla' dan (GSYİH) aldığı pay, dışarıya göç verip vermediği ve kırsal alanların ve tarım sektörünün potansiyelidir.

Komisyon tarafından, IPARD kapsamında ilk aşamada; GSYİH'sı ortalamanın yüzde 75'in altında olan (bin 432 Euro'dan daha az) 43 ilin belirlendiği, bu iller arasından 23 ilin tarımsal potansiyellerinin değerlendirilmesi sonucu sıralamaya alındığı kaydedilmektedir. Aynı kapsamda tarımsal potansiyel değerlendirilirken, programın öncelikli sektörleri olan et, süt, meyve, sebze, balıkçılık, potansiyel faydalanıcı olarak tanımlanan işletmelerin sayıları, ekonomik canlılık düzeyleri, ekonomik performansları, rekabet edebilirlikleri ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi aktivitelerini

gerçekleştirme kapasitelerinin esas alındığı vurgulanmaktadır. İkinci aşamada GSYİH'sı yüzde 75'in üstünde olan fakat tarımsal potansiyeli çok fazla olan 19 ilin daha belirlendiğini ifade eden Komisyon yetkilileri, üçüncü aşamada ise yukarıda bahsedilen kriterler temelinde yapılan değerlendirme sonucunda belirlenen toplam 42 il içerisinde ilk faz (2007 - 2009) için 20 il ve ikinci faz (2010 - 2013) için de 20 ile ilave olarak 22 il belirlendiğini açıkladı.

Tarımsal potansiyel değerlendirilirken, programın öncelikli sektörleri olan et, süt, meyve, sebze, balıkçılık, potansiyel faydalanıcı olarak tanımlanan işletmelerin sayıları, ekonomik canlılık düzeyleri, ekonomik performansları, rekabet edebilirlikleri ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi aktivitelerini gerçekleştirme kapasitelerinin esas alındığı vurgulanmaktadır.

Muğla'nın IPARD kapsamına alınması hususu yeniden değerlendirilmelidir. Muğla'nın GSYİH'sının yüksek olmasına ilin turizm potansiyeli önemli katkı sağlamaktadır. GSYİH içerisinde turizmin payı çıkarıldığında bu oranın oldukça düşük olacağı görülecektir. Muğla ili tarımsal potansiyel olarak yukarıda sayılan kriterlere etki eden sektörler (et, süt, meyve, sebze, balıkçılık) bazında TÜİK 2018 verilerine göre Türkiye sıralamalarında kültür balıkçılığında açık ara birinci ve diğer sektörlerde üst sıralar da yer almaktadır. Buna karşın Muğla'nın % 68'i orman ve fundalıklardan oluşmakta olup, tarım arazi varlığı düşük ve ağırlıklı olarak küçük işletmelerden oluşmaktadır. Küçük ölçekli tarım işletmelerinde büyük işletmelere oranla işletme maliyetleri çok yüksek gerçekleşmektedir.

Muğla turizm kenti olduğu kadar bir tarım kentidir. Muğla verimli topraklara sahip ve başat ürünleri ile bir tarım kentidir. Muğla nüfusunun yaklaşık yüzde 55'i kırsalda yaşamaktadır. Kentin, yüzde 68'i orman, yüzde 15'i tarım alanı, yüzde 7.6'sı milli parklar, yüzde 5.4'ü turizm alanı, yüzde 7'si zeytin alanıdır. Zeytin, narenciye, susam, börülce, badem, pamuk, mısır ve daha birçok üründe pazarda söz sahibidir. Deniz kültür balıkçılığı, çam balı, bal mumu, sığla yağı, börülce üretiminde birinci; yağlık zeytin, nar, taze barbunya, sera domates üretiminde ikincidir. Çam balının anavatanıdır. Türkiye'nin en kapsamlı Yerel Tohum Merkezi'ni Muğla Büyükşehir Belediyesi kurmuş, Türkiye'nin 81 iline yerel tohum göndermiştir. Muğla'da yerel yönetimlerimiz tarım için var gücü ile çalışmaktadır. Yerel yönetimlerimiz, lavanta, sakız ağacı, trüf mantarı, ipekböcekçiliği, asma bahçeleri ve daha birçok proje ile tarıma destek olmaktadır. Kriyoprezervasyon ve Doku Kültürü Laboratuvarı ile (-) 196 derecede yerel tohumlarımızı dondurarak geleceğe miras bırakmaktadır. Tarım Laboratuvarı ile toprağı ve sulama suyunu analiz etmektedir. Meyve - sebze kurutma tesisi kente hizmet vermektedir.

Bu gerekçelerle, Muğla'nın çiftçisinin de Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Hibe Programı'ndan (IPARD) faydalanması gerektiği açıktır.

Bu bağlamda;

1) Muğla'nın Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Hibe Programı (IPARD) kapsamına alınması hususunu yeniden değerlendirecek misiniz?

2) IPARD kapsamına alınan illerin, o ilin ekonomisine katkı sağlayan öncelikli sektörler (turizm gibi) hariç olarak değerlendirilip, Program'dan yararlandırılması hususunda bir çalışmanız olacak mıdır?